СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 52. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 5-го БЕРЕЗНЯ 1949. No. 52. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MARCH 5, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States: FIVE CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ НАЗИВАЄ „ЗРАДНИКАМИ" ПРОВІДНИКІВ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Вашинґтон, 3 березня. — Президент Труман ужив слова „зрадники" для натаврування комуністичних провідників, Вилиема З. Фостера й Юджіна Денніса, які попереднього дня у своїй заяві, виданій у Ню Йорку, відверто сказали, що на випадок війни між Росією й Америкою вони станугь на боці Росії. Президент висловив своє обурення проти комуністів на пресовій конференції після того, як провідні уми в конгресі заявилися за введення гостріших засобів для приборкання діяльності комуністів.

Президент виявив свою думку на запит одного з кореспондентів, чи він має який коментар на заяву комуністичних провідників. На це президент сказав сумовито: „Не маю що сказати про заяву, складену зрадниками". Коли кореспондент запитався президента, чи він може дослівно навести його слова, президент відповів: „Так, можете". Тому, що інший кореспондент прохав президента повторити слова, котрих він не дочув, президент заявив поновно таке: „Мене запитували, чи я маю який коментар в справі заяви комуністів, що вони підтримують Росію на випадок війни з Злученими Державами, а я сказав, що я не маю коментара на заяву, складену зрадниками". Коли опісля запиталися президента, чи його слова не вплинуть на упередження проти комуністів, які саме засідають тепер на лаві обвинувачених перед федеральним окружним судом в Ню Йорку, президент відповів: „Я не знаю, чи це буде мати вплив, чи ні" — а потім додав — „зрештою я не є членом судейської лави". Після конференції кореспонденти порізнилися між собою, чи президент ужив слів: „на випадок війни з Росією", чи „на випадок нападу Росії".

ПОШИРЕННЯ СЕКРЕТАРІЯТУ ПРАЦІ

Вашинґтон. — Комісія Організації Екзекутивної Ділянки Уряду випрацювала плян поширення департаменту праці в такий спосіб, що цей департамент має обняти поборову службу й інші ділянки, в яких мається до діла з використуванням людської сили для прилюдних цілей. Потреба приділення поборової служби виказалася підчас другої світової війни, коли то треба було думати не тільки про мобілізацію людей для війська, але й для воєнного промислу. Тому, що новітня війна заповідається не тільки на окремих побоєвищах, але й у нутрі країни, мобілізація людської сили є однаково важлива в різних ділянках.

ГЕНРІ ВОЛЕС ПРОТИ ЗАЯВИ КОМУНІСТІВ

Ню Йорк. — Генрі Волес, перепавший кандидат на президента з рамені Прогресивної партії, підтримуваної комуністами, висловив своє негодування на заяву провідних комуністів, що вони стануть на боці Росії на випадок війни. При цій нагоді він сказав, що хоч він не погоджується з поглядами комуністів, то все таки він противний Атлантійському Пактові.

ЛУЇС А. ДЖАНСОН НОВИМ СЕКРЕТАРЕМ ОБОРОНИ

Вашинґтон. — Президент Труман оприлюднив резиґнацію Джеймса Форестала зі становища секретаря оборони й назначив на його місце Луїса А. Джансона. Новий секретар оборони має 58 років життя, є полковником в резерві армії, а давніше був помічником секретаря війни. Підчас останньої виборчої кампанії він призбирав півтора мільйона долярів на виборчий фонд Демократичної партії. Як помічник секретаря війни від 1937 до 1940 рр. він помагав переводити мобілізацію для другої світової війни. З відставкою Форестала відходить після 9 років служби останній член міністеріяльного кабінету з часів през. Рузвелта. Зміна на становищі секретаря оборони відбудеться 31 березня. Новий [illegible] ликим [illegible] розбудови на велику скалю повітряної сили для оборони країни.

КОНТРОЛЯ КОМІРНОГО ОДОБРЕНА НА ДАЛЬШИХ 15 МІСЯЦІВ

Вашинґтон. — Банкова комісія палати репрезентантів прийняла 23 голосами проти 2 продовження контролі чиншів на 15 місяців після 31 березня. Президент Труман домагався продовження контролі комірного на два роки. На пресовій конференції президент поновно пригадав потребу контролі цін на різні продукти.

НІМЕЦЬКІ ЗНАВЦІ ФАРМЕРСТВА В АМЕРИЦІ

Вашинґтон. — Департамент рільництва спроваджує до Америки німецьких знавців фармерства для поширення наукових метод фармерського господарства в нашій країні. Перших шістьох знавців приїхали 11 лютого, а дальших 38 приїдуть найближчим транспортом. Німецькі агрономи відвідають американські рільничі вищі школи й установи.

Чарлс В. Голман, секретар Краєвої Кооперативи Продуцентів Молока висловив побоювання, що внаслідок знесення податку на маргарину ціна масла на ринку впаде на 25-40 центів, а це причиниться до зубожіння фармерів.

325,000 ЛЮДЕЙ НА ВПРАВАХ КРАЄВОЇ ҐВАРДІЇ УЛІТКУ

Вашинґтон. — Найбільші вправи Краєвої Ґвардії в американській історії будуть переведені найближчого літа, бо на них покликується 325,000 членів. Вправи будуть тривати 15 днів. Голова Бюра Краєвої Ґвардії, майор генерал Кенет Ф. Кремер, каже, що ґвардія мусить бути цілковито готова на випадок Дня Мобілізації.

Відкрито нове Німецько-Австрійське Бюро в департаменті стейту

Вашинґтон, 3 березня. — При переміні адміністраційних заряджень в справах, які відносяться до Німеччини й Австрії, створено окреме Німецько-Австрійське Бюро в департаменті стейту. На знак переміни відкликано з Німеччини амбасадора Роберта Д. Морфі і настановлено його директором бюра. Водночас скасовано становище помічника секретаря для Окупованих Територій, яким був Чарлз Е. Салцман. Директор Морфі є тепер політичним дорадником для ген. Лушуса Клея. Від створення нового бюра політичні директиви для ген. Клея в справі Німеччини й Австрії будуть передавані тепер з департаменту стейту, а не з департаменту оборони, як це було досі.

ЗГАДКА ПРО СМЕРТЬ Д-РА РАКОВСЬКОГО В ПРЕСІ

Ню Йорк. — У телеграмі з Нюарку, Н. Дж. щоденник Геральд-Трибюн поміщує доволі точний некролог про д-ра Івана Раковського (називаючи його помилково „Радовський"), який помер у понеділок у шпиталі св. Михайла. У посмертній згадці сказано, що д-р Раковський був професором антропології в Українсько-Катол. Академії у Львові, що помагав організувати тайний український університет під польською займанщиною негайно після першої світової війни, що був останнім головою українського наукового товариства і що перед двома місяцями приїхав зі скитальщини до Америки.

550 НОВИХ ІМІҐРАНТІВ, КОЛО СТО УКРАЇНЦІВ

Ню Йорк. — Кораблем Марін Шарк приїхали до тутешньої пристані 549 нових іміґрантів зі скитальщини в Европі, між ними 67 через Злучений Українсько - Американський Допомоговий Комітет. За вістями в нюйорських щоденниках між новими іміґрантами було по релігії: 311 жидів, 92 греко-католиків, 69 римо-католиків, 50 протестантів, 33 греко-православних. Між ними було шість російських православних монахів, які приїхали до манастиря в Йордансвил, коло Геркімер, у стейті Ню Йорк. З світських було кількох православних українців, так, що разом українці становили понад сотню людей. З них кол 30 поїхали на фарми до Мериленд під опікою д-ра В. Ґалана, екзекутивного директора ЗУАДК. З рамени Українського Переселенчого Осередка явилися до обслуги нових іміґрантів 12 осіб. Іміґранти до Мериленд дістали перекуску на дорогу, інші дістали на дорогу гроші перед виїздом до своїх опікунів.

ПАРАДА З НАГОДИ ДНЯ АМЕРИКАНІЗАЦІЇ В ФИЛАДЕЛФІЇ.

Филаделфія. — Ветерани Чужинних Воєн звернулися з зазивом до американців українського роду в Филаделфії й околиці, щоб вони взяли участь в річній параді в Дні Американізації. Парада буде влаштована 30. квітня 1949 р. Підготовче зібрання українських товариств і громадян відбудеться в цій справі 6. березня, в год. 2. зполудня, в Українськім Домі під ч. 847 Норт Френклин Стріт у Филаделфії. За тимчасовий комітет підписані: майор М. Дармограй і Михайло Елко.

СЛАВОСЛАВЛЕННЯ МОСКВИ В БОЛГАРІЇ

Софія, 4 березня. — Вчора Болгарія обходила річницю свого визволення з-під Туреччини при допомозі російського царя. З тої нагоди в країні зорганізовано демонстрації, на яких славословлено Москву та її білих і червоних царів.

Большевицька комісія забирається з американської зони

У ВІДПЛАТУ СОВЄТИ НАКАЗАЛИ ВИЇХАТИ ЗІ СОВЄТСЬКОЇ ЗОНИ АМЕРИКАНСЬКІЙ КОМІСІЇ РЕЄСТРАЦІЇ ВОЄННИХ МОГИЛ.

Франкфурт, 4 березня. — Совєтські власті вчора ввечорі доручили своїй репатріяційній комісії виконати домагання ген. Клея та виїхати з американської зони. У відплату за це американське домагання, большевики відібрали право побуту в совєтській зоні американській комісії реєстрації воєнних могил. Наказ залишити американську зону найпізніше до 1 березня, ген. Клей видав совєтській комісії ще 16-го лютого. Совєтський уряд запротестував проти цього домагання і комісія [illegible] ще після назначеного до виїзду терміну. Американський уряд відкинув совєтський протест, а ген. Клей наказав строгу бльокаду будинку у Франкфурті, в якому комісія перебувала. Большевикам перервано всю комунікацію, телефон, світло, газ, воду і доставу харчів. Комісія не хотіла виїхати без окремого доручення від совєтських властей в Берліні. Це доручення аж вчора ввечорі передало совєтське агенство і тоді американці включили до будинку комісії тільки світло, щоб дати їй можність спакувати свої речі. Бльокаду газу, води та постачання харчів, як теж американську сторожу довкола будинку дальше задержано. Керівник совєтської комісії повідомив, що він і його співробітники будуть готові до виїзду вже сьогодні в 4 години ранку. Уряд у Вашинґтоні ще раз потвердив, що він цілком погоджується з акцією ген. Клея в цій справі.

БОЛГАРИ ЗАБОРОНИЛИ ЦЕРКОВНУ ПРАКТИКУ 40 ДУХОВНИКАМ

Софія, Болгарія, 4. березня. — Згідно з непотвердженими офіціяльно повідомленнями, комуністичний уряд Болгарії заборонив виконувати їхні церковні функції 40 протестантським духовникам. Заборона мала б стояти у зв'язку зі судовим процесом проти 15 духовників, обвинувачених в шпигунстві, зраді і тим подібних злочинах.

ЧЕХ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКУ ШПИГУНСЬКУ СІТКУ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗОНІ

Мюнхен, 4 березня. Тут відбувається перед американським військовим судом черговий процес проти трьох чехів і п'ятьох німців, обвинувачених в шпигунстві американських військових спорудв Німеччині в користь большевицького уряду в Празі. На розправі вчора добровільно зізнавав втікач з чехословацької армії, капітан О. Фейфар, що сам був офіцером чеської розвідки. Він широко оповів про організацію большевицького шпигунства в американській зоні.

РІШЕНО СКЛИКАТИ НАРАДИ В СПРАВІ ПАРЛЯМЕНТУ" ЕВРОПИ"

Лондон, 4. березня. (АП). — Перманентна комісія країн Брюсельського союзу рішила вчора формально скликати до Парижа конференцію в справі „европейського парляменту". Наради мали б відбутися вже в цьому місяці і в них взяли б участь представники 10 країн: Британії, Франції, Бельгії, Голандії, Люксембурґу, Швеції, Норвеґії, Данії, Італії та Ірляндії. Петрманентна комісія рівночасно вперше переглянула проєкт Атлантійського пакту.

МОСКОВСЬКИЙ НАКАЗ В СПРАВІ „ВІЛЬНОЇ" МАКЕДОНІЇ

Атени, 4 березня. — З добре поінформованих джерел тут заявляють, що грецькі комуністичні партизани дістали недвозначний наказ з Москви скерувати тепер свої головні зусилля на створення „вільної" Македонії. Подібні доручення мали дістати болгарські та вірні Москві югославські комуністи. Доручення Москви викликало деяку констернацію між самими комуністами, що ще не цілком здають собі справу як взятися за цю справу, щоб до решти не скомпромітувати себе в очах населення.

ПЕРЕРІШЕНО СПРАВУ ЧЛЕНСТВА ІЗРАЇЛЯ В О.Н.

Лейк Соксес, Н. Й., 4 березня. Представники Франції і Китаю виявили вчора свою готовість піддержати прохання уряду Ізраїля про прийняття цеї нової держави до Організації Об'єднаних Націй, перерішуючи тим самим позитивне рішення Ради Безпеки в цій справі. До голосування ще не прийшло і наради продовжуються сьогодні. Проте, з голосами Франції і Китаю справа Ізраїля матиме потрібну більшість.

Д-Р В. ҐАЛАН ЗНОВУ ВИБРАНИЙ ДО РАДИ ДИРЕКТОРІВ „КАРЕ".

Ню Йорк. — „КАРЕ" — Кооператива Американських Пересилок до Европи, Інк., в окремому пресовому звідомлені повідомила про вибір д-ра Володимира Ґалана, екзекутивного директора Злученого Українського Американського Допмогового Комітету, до своєї Ради Директорів, в якій д-р Ґалан був теж попереднього року. В звідомленні рівночасно подано деякі біографічні дані про д-ра Галана та ширші інформації про ЗУАДКомітет. Разом з повідомленням розіслано до преси теж матриці фотографії д-ра Галана.

НОРВЕҐІЯ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В АТЛАНТІЙСЬКОМУ ПАКТІ

УРЯД ЗА АПРОБАТОЮ ПАРЛЯМЕНТУ ЗВЕРНУВСЯ І ОДЕРЖАВ ЗАПРОШЕННЯ ДО УЧАСТИ В НАРАДАХ; ЗАПОВІДАЮТЬ ПОДІБНИЙ КРОК ДАНІЇ

Вашинґтон, 4 березня. Норвежський уряд через свого амбасадора у Вашинґтоні звернувся вчора і одержав запрошення до участи в дипломатичних нарадах в справі Північно-Атлантійського пакту безпеки. Норвежський амбасадор Вільгельм Мунтге де Морґенстірне повідомив вчора, що норвежський парлямент виніс це рішення майже одноголосно, за вийнятком тільки 11 комуністичних голосів. Сама участь Норвеґії в нарадах ще не означає, що Норвеґія приступить до цего пакту, хоча це вважається вже майже за певне. Амбасадор Морґенстірне прилучиться до нарад в цій справі, що їх вже від довшого часу відбуває комітет амбасадорів Злучених Держав, Канади, Великої Британії, Франції, Бельгії, Голандії і Люксембурґу. Після рішення Норвеґії, амбасадори хотіли б якнайшвидше закінчити вступні наради, щоб моґти представити проєкт договору до ратифікації своїм урядам. Вчора вже теж заповіджено, що за прикладом Норвеґії вже правдоподібно сьогодні піде Данія, зголошуючи своє бажання взяти участь в нарадах. В нарадах тепер приділюється увагу справі участи Італії в цьому пакті. Відповідне одноголосне рішення в цій справі мала б винести сьогодні або завтра постійна комісія країн Брюсельського пакту в Лондоні і до цего рішення прилучаться Америка і Канада. Вважається майже за певне, що стратеґічні постанови пакту включатимуть Північну Африку. Вважається, що участь Норвеґії і сподівана участь Данії в нарадах вимагатимуть негайної акції для завершення пакту.

ФРАНЦІЯ НАГЛИТЬ СПРАВУ АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ

Париж, 4 березня. Поль Рамадіє, французький міністер оборони, висловив вчора жаль з приводу опізнення кінцевого зрішення і підписання Атлантійського пакту, що його він вважає необхідністю в оборонних заходах Франції. Забираючи голос в парляментарній дискусії над військовим буджетом, Рамадіє твердив, що в цьому опізненні завинила теж Франція своєю нерішучістю. Він в дальшому твердив, що обов'язком Франції є вдержати свого можливого ворога якнайдальше від своїх кордонів.

ЧЛЕН ФРАНЦУЗЬКОЇ АТОМОВОЇ КОМІСІЇ АРЕШТОВАНИЙ ЗА ШПИГУНСТВО

Париж, 4 березня. В тягу дальшої акції французького уряду проти комуністичної шпигунської сітки вчора тут заарештовано одного члена комісії атомової енергії, ґеолоґа М. Пеляса, закидуючи йому передачу таємних інформацій „некваліфікованм особам". Пеляс був в групі дослідників копалень урану. Тимчасом комуністична п'ята колона почала свою акцію проти заходів уряду, щоб перешкодити в большевицькому шпигунстві. З поодиноких частин країни повідомляють про підготовку та спроби комуністичних саботажів, включно з підкладанням бомб.

БРИТАНІЯ ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ДЕБАТУВАТИ НАД СОВЄТСЬКОЮ ПРОПОЗИЦІЄЮ ЕВАКУАЦІЇ НІМЕЧЧИНИ

Берлін, 4 березня. Речник британського військового управління в Німеччині заявив вчора, що його країна відмовляється від дискусії на тему неофіціяльної совєтської пропозиції про відкликання всіх окупаційних військ з Німеччини, як довго Москва не респектуватиме свого підпису під Потсдамським договором та не виконає його постанов. Це є першим офіціяльним становищем західних союзників до випущеного Совєтами через їх п'яту колону пробного бальону, обрахованого головно на припинення західних зусиль на створення західно-німецької держави.

БРИТАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРИЙНЯВ УРЯДОВИЙ ПЛЯН ОБОРОНИ

Лондон, 4 березня. Британський уряд з успіхом оборонив в парляменті свій плян оборони. Після довгої дебати над урядовою „Білою Книгою" в цій справі та після гострої критики з боку опозиції, Палата Громад прийняла урядовий плян більшістю 291 голосів проти 155. Вияснення до урядового пляну давав міністер оборони А. В. Александер, підкреслюючи при цьому рішальне оборонне значення для Британії плянованого Атлантійського пакту.

АМЕРИКА ВИДВИГАЄ КОМПРОМІСОВІ ПРОПОЗИЦІЇ В СПРАВІ АВСТРІЇ

Лондон, 4 березня. Американський представник на конференції заступників міністрів закордонних справ чотирьох великодержав в справі мирового договору з Австрією видвигнув вчора чотири нові компромісові пропозиції, з метою переломити „мертву точку", що повстала в наслідок суперечностей між Сходом і Заходом. Американські пропозиції відносяться головно до задоволення піддержуваних Совєтами югославських домагань щодо автономії словенської групи в Австрії. Західне становище в справі австрійських кордонів та інших пpінціпових справ не змінилося.

АЗІЙСЬКІ ЧЛЕНИ ОН ВІДБУДУТЬ НАРАДУ

Лейк Соксес, Н. Й., 4 березня. Сьогодні тут відбудеться важлива „приватна" конференція 17 азійських країн, членів Об'єднаних Націй. Предметом нарад, ініціятиву до яких дав представник Филипин, буде голандська акція в Індонезії.

КИТАЙСЬКИЙ УРЯД ІМЕНУВАВ ДЕЛЕҐАЦІЮ ДЛЯ МИРНИХ ПЕРЕГОВОРІВ

Нанкінґ, 4 березня. Діючий президент Китаю, Лі Тсунґєн, іменував зложену з 10 осіб делеґацію для мирних переговорів з комуністами, що мали б початися в половині цього місяця.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8. 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЛЕТУНСЬКИЙ ОСЯГ, ЩО ВВІЙДЕ В ІСТОРІЮ

Американська техніка не має собі рівної в сучасному світі. Друга світова війна наглядно це виявила, як і виявила теж і незвичайний організаційний хист американського народу. Одначе тим американці не гордяться. Коли ж говорять про ці свої осяги, то завжди в цьому розумінні, що це є природний розвій життя вільних людей у вільній країні. Це ж належить до американського способу життя і діяння: завжди вперед до щораз більшого поступу в кожній ділянці, не тільки економіки та техніки, але теж і в ділянці людської свободи.

Так глядимо теж і на безперервний лет довкола землі, якого доконали 14 американських летунів на чолі з капітаном Джеймсом Галаґер впродовж 94 годин на бомбардувальнику B-50, який дістав справді щасливу назву „Лакі Лейді II".

Обговорюючи цю подію, американці застановлялись в першу чергу над тим, що вона означає в загально-людському поступі, в намаганні зробити широкий світ щораз вужчим, щоб таким чином зближувати до себе щораз більше різні країни і народи і так поліпшувати міжнародні взаємовідносини. Хоч це є новий осяг мілітарної частини американського народу, зокрема його повітряної сили, то це не є ніяка підготовка до такої війни, яку Америка задумує вести. На такі літаки і на таку акцію американський конгрес не дав би своєї згоди і грошей. Це треба вважати тільки підготовкою до оборони і такої акції в світі, що хоче спинити комуністично-совєтську агресію.

Отже деякі люди цікавляться з приводу цього лету головно тим, який пириворот може наступити в короткому часі у людській комунікації й міжнародній торгівлі. Але є і такі, що хотіли б знати, що означає цей летунський осяг, коли б думати воєнними категоріями. Цікаві американські репортери перші поставили [illegible] питання. Питали про евентуальне кидання бомб на Росію. На це ген. Лімей відповів, що американські летуни можуть в такий самий спосіб, як відбувся історичний лет B-50 довкола світу, кидати неж і атомові бомби в будь якій частині світу, якщоб зайшла потреба.

Це вияснення заставило деякі нюйорські газети заговорити в подібний спосіб, як це написав у вступній статті „Дейлі Нюз" з 3. березня. У цій статті дораджується диктаторові на Кремлі добре застановитись над виясненням ген. Лімея. При цьому ще додано таке: „Як кремлівські ґенґстери можуть прийняти це до відома без страху, то вони хіба люди зо заліза або ідіоти".

На нашу думку, хто раз пустився на ґенґстерство й зробив його своїм фахом, то не так легко його покинути. Так є зо звичайними ґенґстерами. Що ж тоді говорити про таких ґенґстерів, на сумлінні яких мільйони невинних жертв, море невинно пролятої крови, десятки мільйонів каторжних робітників та інших мучеників! Кремль свого ґенґстерського ремесла ніколи добровільно не покине хочби тому, що знає, яка його ждала б кара. А як залишиться, то згодом цілком певно зліквідує усіх тих, що сьогодні ще є на перешкоді комуністичній агресії й московському імперіялізмові.

Як бачимо, всілякі думки насуваються людям з приводу нового американського летунського осягу з летом довкола світу. Біда тільки, що з тим осягом звязується теж і атомову енергію, що може бути великою благодаттю для людства, а теж і його загладою. Але ж певну загладу несе людству теж і варварський тоталітаризм Кремля.

ДОБІР РОБІТНИКІВ

Стурбування значних кол населення вістями про відставлювання робітників з праці вказує тільки, як негайно реагує громадянство на такі прояви. Тому ніщо дивного, що треба було аж заяви президента для вспокоєння прилюдного занепокоєння. Його заява на пресовій конференції, що країна є дальше в квітучому стані і що безробіття в теперішньому часі є тільки нормальним, сезоновим, явищем — справді осягнула свою ціль. Тепер уже появляються вісті про поновне приймання відставлених з праці робітників, а це ще більше причиняється до успокоєння умів.

Одначе знавці суспільних відносин не здаються на запевнення влади. Вони самі переводять досліди над причинами різних суспільних недомагань країни і так зробили теж зприводу зростаючого безробіття. Висліди їх допитів призвели до цікавих помічень, а саме, що одною з причин недостачі праці в деяких підприємствах є фахове розуміння своїх завдань самими робітниками.

Це стверджують підприємці в копальнях вугілля, в продукції сталі,дальше вирібники авт, фабриканти приладів для влаштування купелевих кімнат і цілі групи підприємців та господарів в майстернях та робітнях по всіх усюдах Злучених Держав. За малими виїмками вони признають, що їхні робітники під теперішню пору виконують далеко краще свою працю і виробляють більше предметів в означенім часі, ніж це було негайно після війни.

Майже кожний пригадує собі стан на ринку праці за часів війни: робітників заманювали всілякими обіцянками й доброю заплатою, коби лише їх дістати. Хто не знав якогось роду праці, такого прихапцем вишколювали. Після війни прийшла переміна воєнних підприємств на мирні. Запотребування продуктів було таке загальне, що знову робітник був цінним „товаром" на ринку. Одначе прийшов час, що відносини устійнилися, щезає воєнний і післявоєнний настрій, а настають „нормальні" часи.

У нормальних передвоєнних відносинах було обмаль праці, а багато кандидатів. Підприємці мали з кого вибирати й між ким перебирати, коли приймали до праці. У практиці часто тільки найспосібніший і найздібніший робітник попадав на роботу. Дірвавшися джабу, робітник пильнував себе, не гаяв часу, не спізнявся до роботи, а крім того старався показати себе справжнім майстром у своїй ділянці. У видатності праці тодішній робітник виказав свою досконалість.

Підчас війни пороблено різнородні винаходи. Зявились нові машини, що завели нові способи продукції й цей стан залишився. Що більше: йде дальше удосконаллення машин і винаходів, а це спричинює нове відставлювання робітників від праці. Щоб утриматися при праці робітник працює так, як працювали його попередники перед війною: він удосконалює себе особисто, щоб не дати причини до відправи з роботи.

На західному побережжі, у місті Портленд, у стейті Ореґон, предсідник підприємства деревяних виробів Доґлес завважав, що теперішні робітники продукують далеко більше і навіть старий робітник старається випродукувати далеко більше ніж новий, хоч би й молодший. Предсідник підприємства Клері Молтиплайер Корпорейшен у Лос Анджелес, у Каліфорнії, твердить, що пересічна видатність праці робітника під теперішню пору є на 20% більша ніж була впродовж останніх трьох років. До цього причиняється саме підприємство, бо завело спеціяльний вишкіл для свіжих робітників і дає їм ліпше приладдя до роботи, ніж вони мали давніше.

З усіх сторін Злучених Держав надходять вісті про удосконалення робітника. Управителі Райтіон Манюфекчюринґ Компані, вирібники радієвих апаратів в стейтах Нової Англії (на сході), твердять, що з їхніх 5,000 робітників підчас війни ледви 1,500 були б спосібними сповняти свою працю в теперішнім часі. Це значить, що підприємці відправляють менше спосібних робітників ступнево, а на їхнє місце приймають меншу кількість, а за те добре вишколених. Що більше: Вони не хочуть приймати старших зробків, хоч і вправлених в їхнім фаху, а волять приймати молодших невправлених, дати їм відповідний вишкіл і заставити їх робити роботу новими машинами, які, разом з вправним робітником, як це показується в одній фабриці в Бостоні, піднесли продукцію підприємства на 33%.

Крім таких способів підприємці беруться до ще інших. За згодою юній вони укладають право першенства і право старшинства при праці. Старші дістають не тільки більшу заплату, але теж різні полекші при праці, відповідно до часу, який вони провели в своїм підприємстві. Деякі робітничі юнії застерігають собі в контракті, що підприємство дасть нагоду 30 днів для випробування нового робітника і в тому часі може управитель відправити робітника без подання причин. Само собою розуміється, що робітник хоче втриматися при джабі й тому робить всі можливі зусилля, щоб вправитися й залишитися при роботі на постійне.

Інші підприємства складають цілу систему забезпечення робітника. Взірцем цього може послужити Алеґені Лудлом Стіл Корпорейшен у Питсбурґу. Там робітник дістає компанічне суспільне забезпечення, має заплачену полісу обезпечення на життя і на нещасливі припадки, дістає компанічну платню на випадок недуги і безробіття, дістає шпитальну обслугу на випадок недуги не тільки для себе але й для цілої рідні. Це підприємство видає звіт з своїх приходів і розходів для інформування робітників, щоб їм показати, як фінансово стоїть підприємство. Коли робітники про це сумніваються, то урядовці підприємства являються на зібраннях робітників і дають відповіді на всілякі запити.

В копальнях вугілля під теперішню пору мала продукція, бо зима була лагідна. Це спричинило зменшення кількости працюючих майнерів упродовж цілої зими, а це знов підняло рубрику безробіття в періодичних виказах.

Згадані удосконалення самого робітника і робітничих відносин ще не вияснюють вичерпно всіх причин безробіття, бо їх більше. Проте й вони дають притоку до застанови думаючим людям, як робітникам, так і підприємцям, а зокрема тим, що повинні дбати про нормальну господарку країни і не допускати до економічних кріз і безробіття.

Дифузія підсоветських народів

За комуністичною доктриною нація — поняття витворене історією; отже з історичним бігом часу воно може і мусить зникнути. На думку комунізму нація притаманна буржуазно-капіталістичному світові (буржуазний націоналізм) і з відмиранням цього світу відімруть і нації, бо пролетаріят — матеріяльна і духова основа майбутнього комуністичного ладу, до якого наче б то прямує світ — не має батьківщини (пролетарі всіх країн єднайтеся!)

Російські комуністи, легко здобувши владу в Росії і силою прищіпивши її деяким сусіднім народам, з сто сімдесяти окремих народів (часом діяметрально протилежних своїми духовими якостями, історичним минулим, прагненнями) спробували в своєму комуністичному чорнилі виплавити один советський народ.

Спочатку комуністичні вожаки тішили себе думкою, що все йде гаразд, що зливою советських пропагандивних трюків легко можна вбити в голову людям інтернаціональні ідеї і заглушити почуття національної приналежности. Одначе пізніше виявилось, що „советський чоловік" — поняття досить проблематичне і не таке то вже легке до здійснення. Спочатку люди погодились: добре, всі будемо рівними і щасливими братами. Лише на практиці показалось, як то ця декларована рівність боком виходить для окремих народів. Виявилось, що з огляду на неоднакові риси національної вдачі, на неоднаковий сприт і неоднакове посідання кожним народом матеріяльних дібр, запанувала разюча несправедливість: наприклад український хліб, кам'яний вугіль, метал попливли хто знає куди і за це взамін Україна нічого не отримала; середньоазійська бавовна, кавказька нафта вже почала зникати з рук властивих її господарів. Відразу знайшлися ті, що мали лише керувати і ті, що мали слухати керівників. І таким керівником виявився, звичайно, російський нарід. Він різними підступними методами почав насаджувати між неросійськими народами свою часом неприємлиму для усіх народів культуру. В кожній пропагандивній брошурі, в кожному виступі советського оратора говориться дуже багато про незламну дружбу советських народів. Раніше виглядало, що дружити можуть приміром українець з вірменом, татарином, якутом. Одним словом дружба так би мовити на рівних правах. По другій світовій війні ця дружба дещо конкретизувалася: російський нарід дружить з усією рештою народів, отже заіснував двоподіл. А разом все це взяте, значить, що немає ніякої дружби народів, а є російський нарід, що методами найганебнішого імперіялізму поневолює всю решту народів.

Розчарувавшись в легкій можливості перетопити поневолені народи в одне поняття советського народу, комуністична Москва (закачавши рукави) з азіятською впертістю взялася за механічне розпорошення по всій своїй підвладній одній шостій території земної кулі тих непокірних народів, що до цього часу жили компактними масами і творили органічні національні організми, здатні відбивати кожний наступ Москви.

Процес дифузії підсоветських народів відбувався і відбувається різними методами і засобами. І хоч Москва прилюдно не оголошує цих своїх намірів, проте дифузія відбувається за детально розробленим пляном і не є якоюсь випадковістю чи реальною потребою, продиктованою цими народами: вона диктується єдиною необхідністю — обезкровити національну відпорність поневолених Москвою народів.

Сьогодні процес дифузії загрожує існуванню особливо менших націй, які можуть взагалі зникнути з політичної чи етнографічної мапи світу. Цей процес, почавшись такими „гуманними" методами як добровільним (вірніше добровільно-примусовим) заманюванням особливо молоді на території далекі від їх батьківщини, сьогодні перетворився на насильне виселення окремих більших контингентів націй, а то й цілих націй.

Відомий безперечно інспірований російською владою, заклик одеської комсомолки Валентини Хетагурової до української молоді їхати на „квітучий" (у советів усе квітуче!) Далекий Схід, на будівництво нового міста Комсомольськ. Тоді (приблизно в 1935-37 рр.) майже примусово, порядком комсомольської дисципліни, багато молоді мало покинути свою батьківщину.

Як відомо випускники советських вищих шкіл мали їхати на точно визначене їм місце праці, саме туди, куди їх призначив уряд. І звичайно більшість випускників українських інститутів, особливо лікарів, інженерів примусово відсилалось в Середню Азію і Росію.

За советськими законами кожний дорослий чоловік має відбути службу в червоній армії. Українських новобранців здебільшого відсилається на Далекий Схід, а перед другою світовою війною ще до того в Середню Азію; в район Ленінграду. В той же час військові гарнізони на Україні поповнялись росіянами й іншими народами. При тому військові частини навмисне комплектувались в той спосіб, щоб вони творили мішанину націй, звичайно з певною дозою російських наглядачів.

Ще один факт. Вже перед самою війною 1941 року московська влада наказала цілим українським селам евакуватись в Сибір на стале прожиття в райони з іншими кліматичними часто шкідливими для людей українського підсоння. За цим варварським законом Москви Україна мала позбутися вже не тисяч, а мільйонів свого найбільш свідомого і найменш отруєного большевизмом населення. Лише війна перекреслила цей плян, хоч його реалізація вже тоді

(Докінчення на стор. 3-тій)

УЛАС САМЧУК

СОНЦЕ З ЗАХОДУ

РОМАН.

39)

Побіч нас стояв Везувій, що викидав кільця рудого диму. То самий грішник, що одного разу прикрив нам цю ось Помпею, щоб ми могли її бачити дві тисячі років пізніше.

Кожний сірий камінь ґоворив мені дуже виразно: тут жили люди; що розумно трудилися. Вони клали ці ось камені, вони їх тесали і різьбили. Тут були театри, храми, водогони і доми розпусти. Тут володіли барвами, що заховалися до наших днів у такому ж вигляді, якими були вони дві тисячі років перед цим...

Дві тисячі років в порівнянні з вічністю — це,, можливо, ще ніякий арґумент, але ми, люди на землі, маємо право уважати дві тисячі років за шматок такого часу, що дозволяє нам сьогодні здійняти шапку з пошани до тих, що в розвитку буття дві тисячі років перед нами стояли на вищім ступені драбини поступу, ніж багато з нас тепер. І за це якраз їм від нас належна та заслужена шана.

Учора я пережив ще одну містерію. Я був на українській Верховині, і з Синевіру до Волового, через гору, мене віз однією конячкою дядько з Колочави. Мені здавалось, що я бачив свого предка з тих часів коли ще ходили по землі апостоли Христа. Він раптом аж сьогодні ожив, ступав по своїй землі свідомо і живою мовою висловлював приблизну думку свого першого дня. Але при тому мені здавалось, що ми з ним підіймаємось у майбутнє.

Нас питають і будуть ще довго питати: хто ви такі українці? Звідки ви прийшли і чого хочете від світу? Дати на це справжню відповідь — це дати світові належну з нас данину багатства нашої душі. Дати вартості, що не минають. Можемо думати, що ми, як люди, як живі істоти, маємо право жити, бути, як щось саме в собі. Що світ не повинен нас питати звіту і що залежимо ми просто від Бога, що має свою на все конституцію. Можемо думати, що ми творимо собі своє власне буття. Держава, військо, поліція, урядовці... Хочемо мати кордони зі стовпами, що за ними починається „наша земля".

Можемо думати, що „в своїй хаті своя правда і сила і воля" — істина, нічим незаперечена, як сама в собі. Так якраз бути мало б, але так, на наше превелике здивовання, не є.

До нас втручаються й питають. Мають при тому відвагу приймати позу прокурорську і вказувати на нас перстом: це якраз ті, що заспали своє історичне право на буття. Вас не було і немає. Що дали ви нашому світові? Ви порожне місце на дуже гарній землі, і вимагає воно заповнення духом живим.

Цей страшний суд над нами триває ось десятиліття, і сидить суддя на троні історії і каже: я творив закони, вас не було зі мною. Я давав людям світло електрики, ви сиділи при своїй лучині. Я мав жадобу мудрого слова, ви співали свої немудрі пісні. Я прокладав рейди через океани, ви конопатили свої чайки. Я винаходив порох, ви стругали свої очеретяні стріли. Я тесав камінь, ви ліпили з глини мазанки. Вас не було зі мною, коли я мирував духом святим чола вибранців, коли ставив храми, креслив, плянував, творив симфонії душі і мозку...

Гетьте від мене, незаслужені, німі, сліпі і немічні. Йдіте і будьте слугами тих, що шукали верхів буття. Наповняйте їх наємні армії, будьте у них поліцаями, читайте їх книги, слухайте їх музику. Немає вас!

Маємо також право на життя, кажемо знизу. Апелюємо до сумління світу. Зрештою, ми візьмемо мечі. Ми створимо бунт!

Великий суддя на високому троні одвернувся й мовчить. Ніхто з нас не знає, чому він мовчить. Не хоче нас розуміти — чому? Ми народ!

„В своїй хаті своя правда і сила і воля" — спокійно несемо наше єдине виправдання. Несемо, мов свічник на вітрі, обережно. Несемо від хати до хати, від стріхи до стріхи. Будимось і будимо... Світло наше горить у безмежній пітьмі, а ми переконані, що дійдемо з ним до кінця, до престолу нашого справжнього Бога й судді. І не слухаємо ніяких від нас вимог історичних правд. Кров'ю заливаємо порожні місця, кістками вcтеляємо шлях, що має бути з бетону. Не просимо втручання хемії, а мудрість важимо, мов небезпечний трунок „Підніжки й грязь" кричав один з наших пророків..

Кальчук зробив невелику перерву. Збирав низку нових думок, і видно було працю його чола. Очі дивились у простір.

— Ні, не досить, — підняв він голос, — для ствердження себе вести бій мечем. Особливо не досить це для нас. Ми бились, б'ємось і будемо битись. Історія мала необережність одного разу посадити нас на коня, і з того часу ми не хочемо знати іншої пози. Через тіло, кров і душу пройшло почуття цього якраз порядку. Ні, не меч і не кров, а думка, а велич душі, а муки творіння, а змагання з Богом, боротьба за те, що двигає першу пружинку буття. Ми сидимо на дорозі і жебраємо, а світ біля нас проходить і кидає рештки, йому не потрібні.

Немає сили, якої не можна зборoти, нема ні Москви, ні Варшави. Все то лиш звуки, камінь, видимість. Але там є життя, і воно нас впокорює, і кидає собі під ноги, і топче. І не будемо самі собою, аж поки не станемо самі життям.

Европа, що творить певну систему думання, це матір буття, до якого мусимо і ми не тільки кордонами, тілом, але й духом святим належати. Земля, що під нашими ногами, належить до цього суходолу. Через неї ми зобов'язані на вірність людей, що тут себе проявляють. Інакше нас впокорять, виторчуть, проженуть і віддадуть це місце своїм.

(Далі буде).

Йосиф Гірняк та його студія

(Сильвета, намальована суб'єктивно).

Їх лишилося тепер усього п'ятеро, молоді дівчата й хлопці... Над ними двоє „старшеньких": режисерка Олімпія Добровольська і мистецький керівник — Йосиф Гірняк. Я цілковито не хочу ставати в позу судді справедливого і визначати ступінь правоти й слушности в тому конфлікті, що виник у Гірняка з його старшими студійцями на ґрунті внутрішніх якихось розходжень. Це, мабуть, усе ж не той звичайний театральний конфлікт, що причиною його є вжалена чиясь амбіція, несправедливість режисера в розподілі ролей тощо. Тим то мені страшенно шкода, що в наслідок усього цього такий талановитий актор, як Мирон Чолган, урочисто пообіцяв ніколи не виступати на сцені.

Але, з другого боку, я всміхаюсь, коли чую нарікання на Гірняка-людину. Бо я особисто дуже добре знаю, що найбільший „злочин" Гірняка видавався б чимось абсолютно янголічним супроти найбільшого добродійства Меєрхольда, великого режисера, що був справжнім тигром і демоном. Я тим з чистішою совістю можу писати про Гірняка, тим яснішими рисами накреслювати його мистецьку сильветку, що ми з ним ніколи ще не були зв'язані особистою дружбою того роду, яка волею-неволею примушує партнерів говорити один одному не всю правду. І тому я в щасливішому становищі, ніж цілий ряд особистих друзів і особистих ворогів Гірняка, бо маю змогу не домішувати сюди ні політики, ні публіцистики, ні партійної пристрасти, а писати про те, що Гірняк давно заслуговує, але чого майже ціпком від критиків не має: я маю, нарешті, змогу писати про Гірняка-митця — як я його бачу і як його знаю.

Треба все мати якийсь особливо завзятий характер і якийсь особливий отой сверблячий зуд, що не дає митцеві спокою, надхнений яким, митець не може не творити. Треба вміти, пішовши на рішучий розрив із стількома вартісними одиницями з своєї Студії, зберегти навколо себе малесенький гурток істот з палаючими очима, з особливим родом запалення мозку, що називається пристрастю до театру. Три роки тому в глухому кутку Австрії Гірняк створив свою Студію і в 1946 році вперше показав її творчі здобутки широко по таборах Німеччини. Багато було запальних дискусій з приводу цих вистав, але майже всі вони точилися навколо питань ідеологічних або політичних, і жадна з них не звернулася до того, що в Гірнякові найцінніше: до отого, що Гірняк приніс із **театру чистої крови**. Він, Курбасів учень і довголітній співпрацівник його, Джіммі Гіґґінз, лицар де Беділь, Мина Мазайло, Кум, Чирва-Козир березільських вистав, незабутній мавр Мулей Гассан в Шіллеровій „Змові Фієско в Генуї", який чортячо крутився між рухомими конструкціями цього прекрасного театрального видовища, пізніше — постановник першого виконання українською мовою „Гамлета" на великій сцені і автор кількох сценічних варіянтів „Пошились у дурні", цієї, може, найтеатральнішої вистави за роки еміґрації. Він, цей невеликий жвавий брюнет у великих окулярах, цей жартун і цей крикун, темпераментний оповідач і виконавець грайливих пісень на інтимних вечорах, пісень, що їх він співає своїм цапиним голосочком, він, цей Гірняк, творив і проклямував справжній, непідроблений, щирого золота театр.

Це були чарівні вистави. За ніби невинною грою в студію крився принцип, театральний у цілковитому розумінні слова, принцип, на якому може бути заснований театр великого звучання. Певна річ, я не розціню цих вистав з погляду досконалої акторської майстерности — самий вік студійців (за винятком самого керівника і його довголітньої вірної співпрацівниці О. Добровольської) не дозволив би цього. Критерій у даному разі — саме критерій принциповости у цьому театральному роді, що мені особисто дуже симпатичний.

І безумовним досягненням у напрямі відродження синтетичного театру, театру масок, я вважаю обидві великі ревії: „Блакитна авантура" і „Сон української ночі". Це театр, що з нечуваною і радісною конечністю, яка випливає з його природи, поєднує в собі рух і спів, музику і танок, слово і зовнішній трюк, спортову вправу і бій на рапірах, а над усім проголошує відвічно прекрасний принцип маски, моментально-змінної характеристики, що нею оперує актор як оголено й зухвало розкрити втіленням свого фаху, аж ніяк не зважаючи на крехтання пуристів „реальної правдоподібности", дбаючи лише за одне: за саму душу чистого театрального ритму. Такий театр потребує п'єси тільки як канви — сценарія, бо літературно-усталеному текстові він протиставляє творчу силу безпосередньої імпровізації, і треба сказати з усією щирістю, що в особі І. Алексевича, автора обох ревій, Студія Гірняка знайшла тоді талановитого в своїй театральній тактовності сценариста. Співпраця цього автора із Студією являла собою щирий зразок співпраці в стилі комедія дель'арте. Наймении Алексевич був для Студії драматургом, що збоку приніс свій витвір. Він був рівноправним співпрацівником, який різнився від інших тільки родом завдання. Драматург покищо лише помічник театрові, і театр з ним досконалить себе в певному напрямі, який напрям, досягши свого завершення, покличе до життя справжню драматургію, можливо — цілковито нового характеру і стилю.

Тепер Гірняк, лишившися з нечисленним гуртком, зробив крутий поворот, і під цю пору Студія працює як театрально-учбовий заклад: студійці розробляють байки (вправи над словом), вони роблять етюди (рух, взаємнення, ставлення та інші елементи театрально - педагогічної системи), вони слухають теоретичні лекції з історії мистецтв — вони тепер повернені до старту, до мистецького виховання. Вони роблять це з незвичайним запалом і впертою послідовністю.

І водночас Гірняк круто звернув так само й у репертуаровій своїй політиці. Лише той, ближче стоїть до природи театру, зможе збагнути, чому Гірняк, який свідомо ставив досі на сучасного драматурга, коли йшлося про піднесення якоїсь ідеї у виставі, і який взагалі ставив театр над драматургією, коли йшлося про виставу як таку, чому він тепер раптом звернувся до клясиків європейської драматургії. Є глибока закономірність у тому, що ті автори, яких Гірняк проектує тепер ставити (Клайст, Ібсен, Вайлд, Шов, Ануї — останні троє також поза всяким сумнівом, клясики) і які виросли із стихії у свій час могутнього театрального мистецтва (хоч дехто з них, як от Ібсен, суб'єктивно заперечував театральний театр!), що ці автори тепер приходять на допомогу тим, хто прагнуть знайти свій власний стиль. Бо все ж театр народжує нормальну драматургію, а не навпаки. Гірняк це дуже добре знає, хоч і не завжди хочи визнати. Бо: театром еси і в театр отидеши.

Юрій Корибут.
(У. Трибуна).

Дифузія підсовєтських народів

(Докінчення зі стор. 2-гої).

йшла повним ходом. Ця подія така важлива, що її варто було б тепер детально вивчити за допомогою перебуваючих ут свідків, яким це довічне виселення з батьківщини безпосередньо загрожувало.

Також в період розкуркулення (1929-1932 р.) багато українського населення було вивезено з України, а на його місце під різними причинами (на новобудови) ввозилось чужородне населення. Примусово вигнане „в глуб страни" під час війни населення також переважно лишилося в Росії, прикріплене совєтськими законами до праці. Повернулись лише ті, які були потрібні росіянам як допоміжна сила для окупації.

В час і після війни за нельояльне відношення до совєтської влади були до пня викорінені з своїх територій німецька республіка Поволжя, Калмицька автономна республіка на березі Каспійського моря, татарська республіка в Криму. Поважно загрожене існування прибалтицьких народів, особливо з огляду на потребу совєтів забезпечити балтицькі порти льояльним (російським) народом на рахунок місцевого нельояльного. Ненадійні людські маси Москва відсилає подальше від західніх своїх кордонів у Сибір, Азію, а більш надійними, щоб мати оперття, колонізує недавно окуповані терени: східню Прусію з Калінінградом (Кеніґсберґом), в придунайських краях і ін.

Здається лише в совєтських законах відомий такий спосіб кари: засуджену людину після відбуття кари випускається з вязниці, але без права жити на Україні (якщо її дім на Україні), і ця людина на все життя має їхати десь у Росію, Сибір чи Азію. А тому, що в Совєтах кожний десятий сидить або сидів у в'язниці, то цей спосіб також є складовою частиною дифузії підсовєтських націй.

Це лише перелічена невеличка частина методів, за допомогою яких Москва з метою власної безпеки обезкровлює поневолені нею народи у відповідь на їхню національно-визвольну боротьбу. Існування окремих націй за залізною заслоною поважно загрожене. Дифузія підсовєтських націй — прямий і на жаль логічний наслідок найреакційнішого імперіялізму Москви, що сьогодні накинула на себе зручну тогу комунізму.

Л. Лиман.

СВІДКИ ОБТЯЖУЮТЬ ПІДСУДНИХ ДУХОВНИКІВ В СОФІЇ.

Софія, Болгарія, 3. березня. — На вчорашній розправі 15 болгарських протестантських духовників, обвинувачених в шпигунстві, зраді, змові проти уряду та інших злочинах, зізнавали урядові свідки, потверджуючи акт обвинувачення. Сьогодні розправа буде перервана з огляду на святкування річниці визволення Болгарії з-під Турецчини російським царем.

Як виник пропонований оборонний пакт Північної Америки?

„Пропонований Північно-Атлантійський пакт вписує нову сторінку до американської історії, бо ця догода звязала б Злучені Держави за мирного часу з країнами поза Західньою Півкулею. Зогляду на це департамент державних справ заохочує американців до дискусії в тій справі. З цею метою департамент видав у формі брошури огляд урядового — до початків нової адміністрації — ставлення до цього питання. Назва брошури — „Колективне Забезпечення Країв Північного Атлантику".

Підсумовуючи ту частину брошури, що торкається пропонованої догоди, треба сказати, що передвісником сучасних переговорів була так звана Резолюція Ванденберга, принята Сенатом 11 червня, 1948 року 64 голосами проти 4. (Назва походить від сенатора Артура Г. Ванденберга — голови сенатської комісії закордонних взаємовідносин у 80-ім Конґресі).

Три постанови в Резолюції Ванденберга мають ціллю посилення Обєднаних Націй, але правдоподібно, що перевести їх негайно не можна. Інші три постанови можна примінювати зразу — догодою з співпрацюючими державами. Ці постанови пропонують, аби Злучені Держави „заохочували успішний розвиток колективного забезпечення, тримаючися постанов Чартеру Обєднаних Націй (постанови, що дозволяють творити реґіональні догоди між державами для втримання миру і безпеки); приставати до таких догод, якщо вони основані на певній самодопомозі та взаємної помочі, і коли вони торкаються безпеки цієї країни; та вияснити наперед, що кожний збройний напад якоюнебудь агресивною державою на миролюбну країну, коли це торкається безпеки Злучених Держав, Злучені Держави будуть поборювати, тримаючися свого стародавнього права самооборони".

Як на приклад „самодопомоги та взаємної помочі", департамент державних справ вказує на Брюсельський Пакт з березня 1948 року. Підписали той пакт: Велика Британія, Франція, Бельгія, Голяндія та Люксембург. Представники тих пяти держав зїхалися після комуністичного перевороту в Чехословаччині на наради про те, що мають робити для спільної безпеки. Вони погодилися, щонайменше на 50 літ, на кілька важних справ, включаючи повну воєнну та іншу взаємну поміч у випадку збройного нападу на якусь з тих держав. Оскільки спільна сила тих держав, що підписали Брюсельський Пакт не може в теперішній час дати вистачальну охорону проти агресії, потрібна зовнішня поміч — поміч з боку Злучених Держав.

Чартер Обєднаних Націй, Резолюція Ванденберга та Брюсельський Пакт дали основу для переговорів між Злученими Державами, Канадою та тими країнами, що створили Брюсельський Пакт. Ці переговори почалися минулого року з метою підготовки оборонної Північно-Атлантійської догоди.

Ця догода вимагає широких обговорень, дебатування, бо зрештою треба відповісти на такі питання: як можуть Злучені Держави помогати країнам Західної Европи творити мілітарну силу, яка могла би запевнити їх оборону і разом з тим продовжувати свою допомогу в господарській відбудові? В брошурі департамент державних справ каже, що „економічна тідбудова є основною і повинна мати першенство перед зброєнням". Як можуть Злучені Держави надалі продовжувати свою економічну програму відбудови Европи та пропоновану програму зброєння і разом з тим втримати свою власну господарку міцною?

Інші питання виникають в звязку з постановою американської Конституції, яка дає Конґресові право оголошувати війну. Це до певної міри обмежує воєнні запевнення, які можуть дати Злучені Держави. Так само ще невідомо скільки країн приєднається до пропонованого союзу.

Реґіональний оборонний пакт для Західної Півкулі зроблено минулого року в Ріо Де Жанейро. Той пакт, так як і пропонований Північно-Атлантійський, офіційно вважається в згоді з Чартером Обєднаних Націй.

Загальна Рада.

МІЖ ПРИЯТЕЛЯМИ.—Зліва це опосум, що приглядається, як його приятелька, кітка „Блекі" обгризує кусень мяса. У день обидвоє „спочивають" на сходах, що призначені для втечі на випадок вогню, а вночі „Блекі" вибирається на полювання, а опосум лізе на якесь дерево спати. Картина знята в місті Алентавн, Па.

Хор „Ватра" в Баварії

Український чоловічий хор „Ватра" під управою колишнього диригента львівської опери Льва Туркевича, по успішнім турне по Швайцарії і Австрії, загостив з кількома концертами до Баварії, щоб дати змогу любимцям української пісні і широкій масі пізнати свої мистецькі десягнення впродовж останніх двох років. Зацікавлення хором було велике, зважаючи на добре ім'я самого диригента і на багатообіцяючу рекляму. Нашу цікавість врешті заспокоїв до деякої міри очікуваний концерт 26. грудня 1948 р. в театральній залі табору на Фраймані, потім 28. грудня у концертовій залі у Мюнхені, і 31. грудня в мюнхенському радіо.

У програмі багато обробок молодого композитора Гнатишина, з яких деякі цікаві і вдалі. Невиправдані з музичного боку вступи до пісень — „Садок вишневий" (зум, зум) і в пісні „І шумить і гудить" (чому гудить, а не гуде?!) (трум, трум) обнижують музичну вартість наведених пісень, які мають в собі дещо оригінальне. Позатим багато перерибок оригінальних композицій Леонтовича, Кошиця, Артемовського, Концевича, які з огляду на сильно закорінену традицію не всі знайшли зрозуміння у публики і не безпідставно. В перерібці на чоловічий хор, перлини нашої хорової літератури „Щедрик" знехтовано цілком задум композитора, якого вважають все ж майстром мініятурної форми української народньої пісні. Перерібка „Молитви Андрія" із опери „Запорожець за Дунаєм", де хор наслідує орхестру цілком не відповідає характерові і задумові композитора.

Природні, свіжі голоси, а особливо металічні тенори, лірично забарвлені баритони, баси та глибокий октавіст, це голосовий матеріял, що дозволив диригентові досягнути чималих звукових ефектів. На особливе виділення заслугують соліпти хору: пп. Гош, геройчний тенор, з невимушеною горою, і вроджемою музикальністю, далі Татаньчук, вправді дещо недиспонований, але, не зважаючи на це, не дуже поступав свойому суперникові п. Гошові. Врешті Садовський — ліричний тенор з душею. З баритонів-солістів слід згадати Колодзінського і ліричний баритон, який головно в „Не плач, Рахиле..." виказав велику міру розуміння пісні. Хор інтонує чисто, без напруги побороюючи технічні труднощі, що свідчить про його велику заавансованість. Великою хибою хору у багатьох пісенях є вимова.

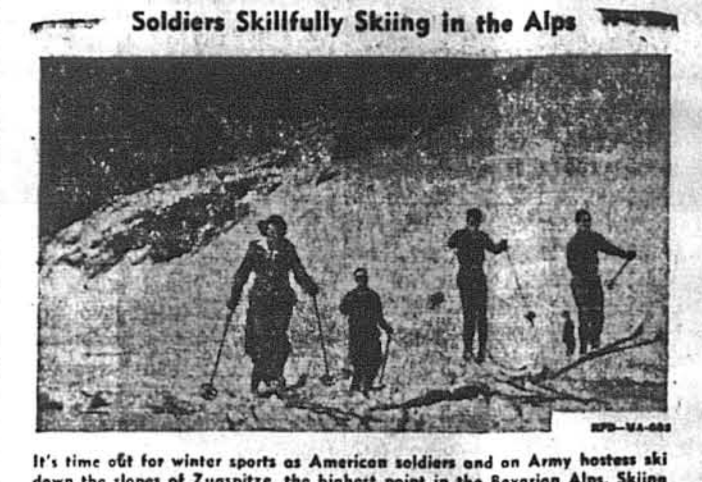
Всіх цікавить, як диригент розуміє і відчуває українську пісню у всіх її жанрах, і якою мірою це уділяється хористам, а далі і публиці. В даному випадку трудно дати оцінку диригента, бо його підхід до хору і пісні наскрізь оригінальний. Не в'яжеться він тут з традицією у виконанні пісні, не додержує навіть строго ритму у всіх місцях тоді, коли його диригентське „я" вимагає в даному моменті повноти звуку, осягти який є його ціллю. Хор, в розумінні диригента, — це музичний інструмент, який цілком мусить підпорядкуватися свойому виконавцеві. Цей підхід не є новий у чужинецькому музичному світі. У нас натомість викликав неоднозначні погляди тим більше, що багато пісень втрачає на своїй вартості тоді, коли заберемо їм їх душу, їх спільність і сентимент, одностайність у виконанні. Стремління створити з хору живий інструмент може відбутися, із збереженням одначе прикмет питомих української народньої пісні, не порушуючи засадничих задумів композитора. В окремих піснях щастить диригентові осягнути повноту звуку, яка імпонувала беззастережно всім, що, однак, не повинно бути головною ціллю виконавця. До виконання пісні треба підходити з її природи. Професійний підхід у виконанні даного музичного твору полягає в тому, щоб у подану композитором форму вкласти максимум змісту. В даному випадку диригент як професіонал намагається багатьом пісням інших композиторів надати свою форму й зміст, без огляду на задум композитора й традицію. Це розуміється йому не вдається, і через те згадані пісні втрачають на своїй вартості. Диригент через різні темпові, інтерпретаційні, а навіть ритмічні новості викликає у слухача здивування і невдоволення з такого ставлення справи. („Прометей", „Засяло сонце", „Через поле", „Закувала", „Та болять ручки", „Страшний Суд"). Пісню „Страшний Суд" не витримано у свойому лірницькому характері, через те й втратила багато на музичному виразі.

В інших піснях диригент виказує велику майстерність у динамічному й звуковому розумінні. („Колискова" Брамса, „І Шумить і гуде", „Засумуй, трембіто"). Відчувається сильну руку диригента, який від початку програми до її кінця намагається послідовно витримати свій оригінальний підхід до пісні, що й частково йому вдається осягнути. Чи цей оригінальний підхід до хору доведе до наміченої цілі покаже майбутнє, бо це справа довшого часу, ще більшої праці диригента над зіспіваністю хору, який зрозумів би цілком інтенції свого керівника і створив одно музичне тіло, один живий інструмент.

(У. Трибуна) К. Цепенда.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

Soldiers Skillfully Skiing in the Alps

It's time out for winter sports as American soldiers and an Army hostess ski down the slopes of Zugspitze, the highest point in the Bavarian Alps. Skiing is one of many outdoor recreations enjoyed by U. S. Army occupation troops in Europe.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГЕМТРЕМК, МИШ.

Свято Соборности.

Заходом Товариства ім. Ю. Головінського (ОДВУ) та Золотого Хреста від. 34. відбулося дня 23 січня в салі Українського Демократичного Клюбу традиційне Свято Соборности Українських Земель. Згадаю, що того дня була відправлена в місцевій українській катол. церкві Служба Божа в намірінні українського народу.

Саля У. Д. Клюбу була прибрана прапорами, а нагорі виділи славні дати з 22-го січня 1918 і 1919 років та рік 1949 як згадка про тридцятьліття.

Свято отворив п. Онуфрій Курочка, а переводила ним п-ні А. Зола, відчитавши програму свята.

Треба піднести, що на свято явилось поважне число нашої молоди, що є відрадним явищем. Петруся Зола відспівала кілька стрілецьких пісень та інших при акомпаніяменті п-ні М. Славинської. Особливо ніжно відспівала пісню „Накрила нічка".

Святочний реферат виголосив п. Осип Сливинський, обговоривши обширно революційні події, що довело до Акту Соборности з 22 січня 1919 року.

З дуетом виступили п-ні Галя Машталер - Матиновська і Ілля Косіковський з Віндзор. Бадьоро звучали слова декламації „Дзвони України", яку виголосив п. М. Редчук, недавно прибулий зо скитальцями. П-ні Галя Машталер - Матиновська, тут роджена, проспівала з глибоким чуттям „Хустину" Лисенка та Гайворонського „Казала мати та не бувати". Наш відомий співак, п. Косіковський, зачарував при кінці слухачів двома „думами" про полковника Сірка та Ничая. Пані Зола пригадала, що боротьба українського народу далі ведеться і потребує допомоги. На медикаменти для УПА зібрано $43.45. По кінцевім зворушливім слові п-ні М. Джумаги, свято закінчено відспіванням національного гимну.

Присутній.

ЛУДЛОВ, МАСС.

З коляди на скитальців.

Громадяни Д. Харко, П. Павлів і П. Пилипів пішли з колядою і заколядували $74. По відтягненню $4 як коштів автомобілю, решту розділено по половині: одну вислано на скитальців, а другу до каси відділу 253.

КЛІВЛЕНД, О.

Бідним вдовам і сиротам.

Дня 29 січня родина і приятелі влаштували „Срібний ювилей" п-ні Анні Яворській, членкині 358 від. У. Н. Союзу та її мужові Михайлові. Гостина відбулась в Українськім Народнім Домі при участі яких сто осіб. Прибув і син Ювилятів, Володимир Яворський, що студіює в каледжі в Кентокі. Старший син, Микола, подякував за промови, які започаткував п. І. Денега, а п. Микола Задерецький згадав за вдови і сироти на скитальщині і на ту ціль зібрано $37.50.

С. Л.

ЙОНГСТАВН, О.

На скитальців.

В Українській Галі 230 від. У. Н. Союзу відбулася 29-го січня „несподіванка", влаштована з приводу 25-літнього подружжя відомих працівників, громадян Іллі та Анни Смаль. Це була дійсна несподіванка. Було повно квітів, музика, промови, дари, співи. По промовах різних представників ще забрав слово п. Іван Павловський і представив заслуги Ювилятів на народній ниві, бо обидвоє знамениті аматори і брали участь в різних імпрезах, а п. Смаль був довгі роки інструктором українських народніх танків. Згадав теж і за скитальщину, а на допомогу скитальцям зложили такі по $1: І. Смаль, Мушинський, Бойко, Заяць, Денис, Дубас, Павловський, Ворожбит, Бріяць, Сухар, Сибіга, а решта дрібними. Вислано до ЗУАД Комітету $12.

СЕЙНТ ЛУЇС, МО.

Коляда на народні цілі.

Хоч у нашій громаді народна праця якби завмерла, то на народні загальні потреби ще час від часу щось збереться. На Свят-Вечір в домі підписаної родина і приятелі зложили на наших братів і сестер на скитальщині $13. Різдвяну збірку перевела пані Лесь між знакомими. Разом зібрано $111.50. Гроші ці розділено так: $75 на ліки для УПА, а $36.50 для скитальців.

Жертвували: Т. Лесь на УПА $50; П. Лесь $7; по $5: Г. Лесь, В. Кокоруда, В. Лесь, Т. Шпить; І. Люпчин $4; по $3: Й. Хлопак, В. Логуш, І. Лесь; по $2: В. Логуш, Т. Єзуско, Т. Лесь, Т. Матросик, М. Леськів; В. Хрунь $1.50; по $1: Н. Рабиртсон, К. Гатлан, Н. Сопко, К. Якимів, А. Пирожак, Е. Голдак, П. Була, І. Хлопак, О. Хлопак, І. Стефанів.

Текля Єзуско.

ОЗОН ПАРК, Н. Й.

Коляда 200 від. У. Н. Союзу.

На річних зборах Товариства „Вільна Україна", від 200 У. Н. Союзу, ухвалено піти з колядою. Колядували: М. Таньчак, С. Шіпка, В. Шіпка, Е. Паращук, Й. Паращук, О. Коцопій, Г. Васло, Й. Самборський, В. Костишин, І. Сташків, М. Адамів, Д. Кокольський. Возили автомобілями: Е. Паращук, В. Шіпка та Г. Васло. Заколядовано $279, з чого вислано до ЗУАДКомітету $179 на скитальців, а $100 до ООЧСУ.

Жертвували: Козак Франко $25; по $10: Ємець Василь, Гладун Микола; по $5: Танчак Микола, Ворона Михайло, Паращук Йосиф, Кокольський Дмитро, Мороз Яків, Н. Н., Сміт Стефан, Адамів Михайло, Коцопій Олекса, Дзядзьо Михайло, Савка Микита Балук Володимир, Сташків Василь, Теслюк Яким, Шіпка Стефан, Білий, Костишин Володимир, Сельський Іван, Вовк Стефан, Постолян Теодор, Генега Ілія, Ковальчук, Васло Генри, Чорний Евген, Больців Стах, Костирко Константин, Цісик Володимир; Чорнюк Генри $4; по $3: Джугала Михайло, Паращук Евген, Кошиловська Кат., Сакман, Колодій Микола, Балук Леон, Петришин Тимко, Гардецький Ілія, Коваль Софія, Мельник Г., Миськів Стефан, Малафій Семен, Костів Іван; по $2: Швед Михайло, Чорний Іван, Осборне Юлія, Вишинська Матр., Тайтел Михаліна, Зобків Микола, Вовк Михайло, Баймак Іван, Кокольський Мик., Місевич, Бляхарський Михайло, Попик Йосифа, Сак Василь, Самборський Йосиф, Жатковський Яків, Малафій Михайло, Малафій Андрей, Мальований, Заваляк; по $1: Гобар С., Петришин П., Жатковський М., Чорний Д., Кітагродський М., Генега М., Великанович П., Маркварт К., Маркварт О. Решта дрібними. — Разом $279. Усім щира дяка.

Колядник.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

В. С., Менчестер, Н. Г. — Ми думали про це. Але на скитальщині появились різні оголошення про видавання словарів та підручників до навчання англійської ови, що ми вважали зайвим тим далі займатись. Виглядає, що треба знову над тим застановлятись.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ.

На цілі Конгресового Комітету жертвували:

Джерзі Сіті, Н. Дж.: Н. Н.: $5; Від. 170 У. Н. Союзу $10.

Гемтремк, Міш.: З коляди членів від. 4. Організації Державного Відродження України $40.

Савона, Н. Й.: Петро Бойчук $5.

Шікаго, Ілл.: Від. 221 У. Н. Союзу $25; Члени від. 106 У. Н. Союзу $10.

Ню Йорк, Н. Й.: М. Зукар $2; Обєднаний Комітет Українських Організацій $50; Відділ 3. Союзу краянок $57, а це $27 зі збірки з нагоди 35-літніх поминків, влаштованих Евою Кобзар по пок. чоловіку А. Реваковському. На листу зложили по $5: Ева Кобзар, Марія Марусевич, Тілі Чоман, Анна Йосик і п-ство Харамбури; по $2: Ольга Шуст і Евгенія Добрянська, а А. Кізима $1. Збіркою на листу занялась **Марія Марусевич.**

ТАРЗАН, ч. 2045. Чи поміч недалека?

Коли Тарзан прибіг до печери Редзіка, він знайшов другий черевик Джени, який вона залишила підчас намагеної втечі.

Він зрозумів, що тільки розпач могла бути причиною такого поспіху, і тому вибіг поспішно з печери...

...на те тільки, щоб знову розгубитися на скельній площі надворі.

Міжтим Джена продиралася всю ніч через нетрі, в надії на ратунок.

Вранці малий рух на однім боці прикував її увагу.